

23. Raittiuslautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1961 toimi pastori Martti Voipio, varapuheenjohtajana hallimest. Antero Saarinen sekä jäseninä: fil.maist. Elna Elonheimo, toimits. Mauri Halmela, varat. Lempi Hartikka, valtiot.maist. Kirsti Heikinheimo, ins. Felix Kreander, tarkast. Urho Merilinna sekä toim.pääll. Toivo Mutikainen. Kaupunginhallitusta edusti lautakunnassa kunn. asiainsiht. Martti Jokinen. Sihteerin tehtäviä hoiti toimistosiht. Mauno Merilinna.

Lautakunta piti vuoden aikana 13 kokousta, joiden pöytäkirjoissa oli 149 pykälää.

Lautakunnan toimistoon saapuneiden kirjeiden lukumäärä oli 433 ja toimistosta lähteneiden 147. Kiertokirjeiden, painotuotteiden yms. lähetysten lukumäärä oli 5 136.

Päätökset. Lautakunnan tekemistä tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon: päätettiin hyväksyä toimiston laatima kertomusvuoden työohjelma (24.1. 9 §) sekä toimiston ehdotukset, jotka koskivat: kertomusvuoden kurssiohjelmaa (14.2. 23 §), raittius- tai terveysaiheisten lehtien, kirjasien ja lyhytelokuvien hankkimista valistustyötä ja lainaustoimintaa varten (14.2. 29 §, 7.3. 37, 38 §, 18.4. 55, 60 §, 9.5. 69 §, 25.5. 78 §, 1.9. 91 §, 10.10. 112, 114, 116 §, 31.10. 124, 125 §, 21.11. 136 §, 19.12. 145§), raittiusaiheisten pienoisnäytelmien, elokuvakäsikirjoitusten ym. kirjoituskilpailujen järjestämistä (14.2. 22 §, 10.10. 111 §, 19.12. 144 §) sekä työväen raittiuspäivän vieton järjestelyä (7.3. 35 §). Lisäksi päätettiin jakaa kertomusvuonna raittiustyön tukemiseen varattu 9 mmk:n suuruinen määräraha 81:lle raittiustyötä tekeväälle järjestölle (21.3. 43 §); osallistua raittiusaiheisen elokuvan valmistuskustannuksiin (18.4. 57 §) sekä osallistua raittiusjuhlan, neuvottelupäivien, elokuvanäytännön yms. tilaisuuksien järjestelyyn tai kustannuksiin (21.3. 48 §, 30.4. 58 §, 25.5. 75 §, 31.10. 126 §, 21.11. 133 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: toimiston viranhaltijoiden osallistumista opintopäiville ja neuvottelukokoukseen (24.1. 13 §, 1.9. 90 §); lautakunnan talousarvioehdotusta v:ksi 1962 (25.5. 76 §); lautakunnan edustajan valitsemista vapaa-ajanviettokomiteaan (19.9. 102 §) sekä avustuksen myöntämistä tuoremehun valmistusaseman perustamiskustannuksia varten (19.12. 148 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat: anniskeluoikeuksien myöntämiskysymyksiä, väkijuomamyymälöiden sijaintipaikkoja ja perustamista (14.2. 20, 21 §, 9.5. 65—67 §, 1.9. 84—88 §, 19.9. 98 §, 10.10. 115 §, 31.10. 122 §, 19.12. 142, 146 §) sekä yhdistysten avustamista (21.3. 45, 46 §, 1.9. 89 §, 19.12. 143 §).

Toimiston viranhaltijat. Raittiustyönohjaaja Kerttu Varjon erottua valittiin hänen tilalleen 1.2. lukien raittiustyönohjaaja Terhikki Haapalinna.

Raittiusvalistustoiminta. Lautakunnan ja toimiston virkailijoiden toimesta pidettiin vuoden aikana kaikkiaan 156 (118) puhetta, esitelmää tai alustusta.

Raittiusviikon vieton valmistelua varten valittiin lautakunnan järjestämässä neuvottelutilaisuudessa 5.5. erikoinen toimikunta. Järjestelyjen käytännöllisestä puolesta vastasivat kuitenkin toimiston viranhaltijat.

Raittiusviikon avajaisjuhla, jossa oli yleisöä n. 500 henkilöä, pidettiin 29. 10. Konservatorion juhlasalissa. Neljän suomenkielisen ja kahden ruotsinkielisen nuoris juhlan järjestelyssä avusti myös em. toimikunta. Näissä juhlissa oli yleisöä n. 1 100 henkeä. Muissa, yht. 39:ssä raittiusviikon aikana vietetyssä juhlassa, koulujen järjestämiä tilaisuuksia lukuun ottamatta, oli yleisöä n. 5 500 henkeä.

Pääkaupungin sanomalehdille lähetettiin erilaista uutis- ja artikkeliaineistoa. Elokuvateattereissa esitettiin viikon yleismainoksesta valmistettuja mainoskuvia sekä kiinnitettiin mainospylväisiin ulkosalla yleisjulisteita. Kaupungissa kierteli kulkue, joka esitti yleismainoksen lisäksi myös liikenneraittiuteen kehottavia mainostauluja. Yleismainos kiinnitettiin myös eräisiin linja-autoihin. Nuorisjuhlissa jaettiin Suomen Raittiusjärjestöjen Liiton julkaisemaa Yliveto-nimistä lehteä.

Työväen raittiuspäivää vietettiin jakamalla ao. mainosta työpaikoille n. 250 kpl, järjestämällä mainontaa elokuvateattereissa päivää edeltäneen kahden viikon aikana, jakamalla työpaikoille ja ammattiosastoille työväen raittiuskeskusjärjestöjen julkaisuja sekä panemalla toimeen yhdessä Kotien Puolesta -nimisen yhdistyksen kanssa elokuvanäytäntö teatteri Kalevassa.

Raittiusjärjestöille annettiin 8.2. järjestetyssä tilaisuudessa raittiuspolitiikkaa ja lautakunnan toimiston vastaista toimintaa selvittävä tilannekatsaus, oppikoulujen raittiusyhdistysten kuraattoreille pidettiin neuvottelukokous 15.3., raittiuslehtien toimittajille järjestettiin raittiuslautakunnan koululaisille tilaamia raittiuslehtiä koskeva neuvottelu 25.4. sekä eri järjestöille raittiusviikkotoimintaa koskeva neuvottelu 5.5.

Lautakunnan toimesta pidettiin valistustilaisuus Merikasarmissa 19.10. n. 400 henkilölle. Lisäksi osallistuttiin kahden raittiusaiheisen elokuvan näytöstilaisuuden järjestämiseen sekä raittius- ja tuoremehunäyttelyyn.

Lautakunnan kustannuksella jaettiin Raitis Ylioppilas -nimistä lehteä yliopiston ja korkeakoulujen oppilaille 1 000 (600) vuosikertaa, Alkoholikysymys-nimistä aikakauskirjaa kirjastoihin 40 (40) vuosikertaa, Valkolakki-nimistä lehteä ylioppilaille 1 776 (1 440) kpl sekä eri raittiuslehtiä vankiloihin, työmaaruokaloihin, sairaaloihin ym. 597 (400) vuosikertaa, kansakoulujen kuudesluokkalaisille 235 vuosikertaa sekä raittiusjärjestöjen joulujulkaisuja 1 800 (1 775) kpl erilaisille sosiaalisille laitoksille. Raitis joulu -nimistä taitelehtistä lähetettiin kaikille kaupungin teollisuus- ja liikelaitoksille.

Raittiusutkinnon oppikirjoja lähetettiin eri oppikouluille yhteensä 349 080 (421 200) mk:n arvosta. Lautakunta jakoi kansakoulujen raittiuskilpikirjoitusten erityispalkintoina yhteensä 420 (319) kirjaa.

Toimiston käyttöön hankittiin erilaista mainos- ja valistusmateriaalia.

Linnanmäen huvipuistossa esitettiin kesän aikana raittiusaiheinen elokuva.

Neuvonta- ja järjestelytoiminta. Toimiston virkailijat suorittivat kaupungin raittius- ym. järjestöjen tilaisuuksissa yhteensä 291 (367) ohjauskäyntiä. Lisäksi kustansi lautakunta raittiusjärjestöille erityisohjaajia, yhteensä 52 tunniksi.

Lainaustoimintaa varten oli toimistossa kolme kaitaelokuvakonetta, magnetofoni, sanelukone, kaksi rainakonetta, telineellä varustettu elokuvakangas, 111 eriaiheista kaitafilmiä sekä 36 rainaa ja kuultokuvasarjaa. Lainavarastoon kuului myös muutamia kansallis- ja näyttämöpukuja, kansantanhuaänilevyjä sekä eräitä askarteluvälineitä. Elokuvakoneita lainattiin 359 (408) kertaa; elokuvainauksia oli 2 415 (2 447), joista raittiuselokuvia 1 378 (1 211), muita opetuselokuvia 523 (752) sekä piirrettyjä elokuvia 514 (484). Rainakoneita lainattiin 36 (32) ja elokuvakangasta 29 kertaa. Pukuvarastosta tehtiin lainauksia 183 (176) kertaa.

Raittius- ja nuorisojärjestöille järjestettyyn vierailukilpailuun, johon osallistuvat lähettävät ohjelmaa suorittavan ryhmän johonkin kaupungin alueella toimivaan sosiaaliseen laitokseen, osallistui 18 yhdistystä.

Vuoden aikana järjestetyistä kursseista mainittakoon: kaksi teknillisten välineiden käyttökurssia, yhdistysteknillinen kurssi, askartelunohjauskurssi, puhetaidon kurssi sekä ruotsinkielinen raittiustiedon kirjeenvaihtokurssi. Lisäksi pidettiin yhteistoimintakurssit eräiden piirijärjestöjen kanssa. Kaikkiaan osallistui kursseihin 232 (304) henkilöä.

Raittiustilanteen tutkiminen. Lautakunnan 25.5 (77 §). tekemän päätöksen mukaan luovutettiin Ylioppilaiden Raittiusyhdistykselle 100 000 mk tutkimusta varten, joka käsitteli yhdistyksen 75 vuoden aikana suorittaman työn laajuutta. Samalla pyydettiin, että ko. yhteenveto laadittaisiin siten, että se voitaisiin laajentaa koko Helsingin alueella suoritettua raittiustyötä koskevaksi tutkimukseksi. Tutkimusta valvovaan toimikuntaan valittiin lautakunnan edustajaksi sen puheenjohtaja Voipio. Tutkimus ei vielä kertomusvuoden aikana valmistunut.

Menot. Lautakunnan menot kertomusvuonna olivat: Palkkiot 266 500 mk, Vakinaiset viranhaltijat 3 102 133 mk, Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset 39 467 mk, Muut palkkamenot 130 455 mk, Kansaneläke- sekä lapsilisämaksut 180 260 mk, Siivoustarvikkeet 5 895 mk, Vuokra 505 884 mk, Tarverahat 264 277 mk, Raittiusvalistustoiminta 1 999 783 mk, Neuvonta- ja järjestelytoiminta 1 141 413 mk, Raittiustilanteen tutkiminen 100 000 mk, Raittiustyön tukeminen vapaiden järjestöjen kautta 8 956 927 mk; lisäksi myönnettiin Suomen Sosialidemokraattiselle Raittiusliitolle avustuksena 180 000 mk sekä käytettiin kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämästä määrärahasta 133 200 mk. Menot olivat yhteensä 17 006 194 mk. Tuloja ei lautakunnalla ollut.